

Spedytor i pośrednik przy przewozie rzeczy – różnice i podobieństwa

Wykonywaniem transportu drogowego w rozumieniu ustawy o transporcie drogowym jest prowadzenie działalności gospodarczej zarówno w zakresie przewozu rzeczy pojazdami samochodowymi, jak również pośrednictwa przy przewozie rzeczy. Ustawa o transporcie drogowym w ogóle nie posługuje się określeniem „spedycja”, a na temat jej „zamiennika” jakim jest pośrednictwo przy przewozie rzeczy w ustawie jest raczej niewiele.

Zgodnie z art. 4. użyte w ustawie określenia oznaczają:

3) *transport drogowy – krajowy transport drogowy lub międzynarodowy transport drogowy. Określenie to obejmuje również działalność gospodarczą w zakresie pośrednictwa przy przewozie rzeczy.*

Oprócz powyższego, w ustawie o transporcie drogowym zawarte są inne

postanowienia, które w pełni regulują uprawnienia podmiotu do wykonywania pośrednictwa przy przewozie rzeczy oraz sankcje za ich brak.

Tego, na czym polega prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie pośrednictwa przy przewozie rzeczy ustawa o działalności transportowej jednak nie precyzuje w żaden sposób.

Zakres przedmiotowy pośrednictwa przy przewozie rzeczy

W polskim kodeksie cywilnym brak jest przepisów regulujących umowę o pośrednictwo, zatem należy ona do kategorii umów nienazwanych. Dla umowy o pośrednictwo kodeks cywilny nie przewiduje szczególnej formy zawarcia takiej umowy. Zobaczmy jakie są definicje słownikowe pośrednictwa:

- ▶ działalność polegająca na kojarzeniu kontrahentów w transakcjach handlowych; działalność osoby trzeciej mająca na celu doprowadzenie do porozumienia się lub załatwienia jakichś spraw między stronami (źródło: <http://sjp.pl/pośrednictwo>).
- ▶ działalność osoby trzeciej mająca na celu porozumienie się między stronami lub załatwienie jakichś spraw dotyczących obu stron; kojarzenie kontrahentów w transakcjach handlowych oraz umożliwianie kontaktu uczestnikom rynku pracy (źródło: <http://sjp.pwn.pl/haslo.php?id=2506162>).

Zakres przedmiotowy działalności wykonywanej przez spedytora i pośrednika przy przewozie rzeczy jest podobny, jeśli nie taki sam.

- ▶ umowa, często odpłatna, w której jedna strona zobowiązuje się wobec drugiej doprowadzić do sposobności zawarcia umowy lub pośredniczyć przy zawarciu takiej umowy (źródło: <http://pl.wikipedia.org/wiki/Pośrednictwo>).

Literatura wskazuje, że – podstawowym zadaniem (...) wyspecjalizowanych „pośredników” jest wywieranie wpływu na pozycję prawną angażujących ich zleciodawców poprzez „wprowadzenie” ich w określony stosunek umowny. (...) Pośrednik tworzy zatem zarówno określoną sytuację faktyczną, jak i prawną. Jego zabiegi obejmują m.in. takie czynności jak wyszukanie i wskazanie osoby kontrahenta, komunikowanie stron ze sobą, przekazywanie ofert, informowanie o warunkach umowy, prowadzenie negocjacji, (...), badanie czy przedmiot świadczenia nie jest obciążony

Tego, na czym polega prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie pośrednictwa przy przewozie rzeczy, ustawa o działalności transportowej nie precyzuje.

W polskim kodeksie cywilnym brak jest przepisów regulujących umowę o pośrednictwo, zatem należy ona do kategorii umów nienazwanych. Dla umowy o pośrednictwo kodeks cywilny nie przewiduje szczególnej formy zawarcia takiej umowy.

wadami fizycznymi lub prawnymi, przygotowywanie wymaganych dokumentów ...” (zobacz: Michał Romanowski, Charakter prawny umowy o pośrednictwo, Monitor Prawniczy Nr 2/1997).

Zakres usług leżących w obszarze działalności pośrednika, w tym również pośrednika przy przewozie rzeczy, może być więc bardzo szeroki. Taki zakres wykonywanych czynności oraz sama forma prowadzenia tego typu działalności bardziej przypomina klasyczną spedycję aniżeli spedycję obecną, opartą na przewoźniku umownym.

Czym właściwie zajmuje się spedytor

Podobnie jak „pośrednictwo”, pojęcie „spedycja” nie zostało zdefiniowane w przepisach prawa transportowego ani cywilnego, zatem można uznać, iż nie posiada ono definicji legalnej. W takim przypadku należy posłużyć się znaczeniami słownikowymi, w myśl których spedycja to:

- ▶ wszelkie czynności wykonywane podczas przesyłania i odbierania towarów (źródło: <http://sjp.pl/spedycja>)
- ▶ przewóz i dostawa towarów wykonywane przez przedsiębiorstwo przewozowe (źródło: <http://sjp.pwn.pl/slownik/2575962/spedycja>)

Moim zdaniem, znaczenie pierwsze jest właściwie i choć „spedycję” definiuje w uproszczeniu, to można je zaakceptować. Jednak znaczenie zawarte w drugiej definicji jest trudne do zaakceptowania, gdyż czynności jakie wykonuje spedytor to według kodeksu cywilnego – wysyłanie lub odbiór przesyłki albo dokonywanie innych usług związanych z jej przewozem. Definicja zawarta w Wikipedii już bardziej wyczerpująco definiuje „spedycję”. Zobaczmy, co na to Wikipedia.

- ▶ Spedycja to działalność polegająca na organizowaniu przewozu towaru.
- ▶ Spedytorem jest osoba prawna lub fizyczna (przedsiębiorca), której celem

działania jest organizowanie przewozu ładunków.

- ▶ Spedycją będzie zaś każda działalność gospodarcza polegająca na organizowaniu przewozu ładunków na zlecenie osoby prawnej lub fizycznej i na wykonaniu niezbędnej grupy czynności dodatkowych, wynikających ze specyfiki zlecenia.

Ze względu na zakres wykonywanych czynności, Wikipedia dzieli je na: **czynności wykonywane przez spedytora** (nazywane spedycją właściwą lub czystą) oraz **czynności organizowane przez spedytora**, w skład których wchodzi czynności przemieszczania i czynności dodatkowe.

Za spedycję właściwą Wikipedia uznaje wykonywanie czynności takie jak: przyjmowanie zleceń spedycyjnych i udzielanie porad związanych z procesami spedycyjnymi, wybór środka transportu, zawieranie umów o przewóz, ubezpieczanie przesyłki, sporządzanie dokumentacji transportowej, odbiór przesyłki od nadawcy, przygotowanie przesyłki do przewozu, nadanie przesyłki

CDS powstał w 2001 roku i jest kontynuacją wieloletnich doświadczeń założyciela firmy w zakresie oceny ryzyka, ubezpieczeń oraz obsługi szkód i roszczeń.

CDS działa jako kancelaria doradcza, której celem jest ochrona interesów przewoźników i spedytorów poprzez świadczenie usług w zakresie oceny ryzyka transportowego oraz obsługi ubezpieczeń transportowych (OCP, OCS, OCP kabotażowe na terenie Niemiec, Cargo) oraz przeprowadzanie audytów i szkoleń z zakresu procedur i stosowania prawa transportowego.

Kontakt:
 ul. Okopowa 56 lok. 152
 01-042 Warszawa
 Tel.: 22 392-97-58, 22 392-97-59,
 607 487 600
 E-mail: biuro@cds-odszkodowania.pl

>>>> www.cds-odszkodowania.info

na środek transportu wraz z dokumentacją transportową, odbiór przesyłki ze środka transportowego oraz właściwej dokumentacji, odprawa celna i przekazanie przesyłki odbiorcy.

Według Wikipedii, spedytor organizując czynności przemieszczania staje się odpowiedzialny za wykonanie: dowozu, odwozu, przewozu, załadunku, wyładunku i przeładunku oraz czynności dodatkowych, takie jak: składowanie przesyłki, podjęcie należności za dostarczoną przesyłkę, przeprowadzenie cesji praw do przesyłki i sprzedaż przesyłki.

W przypadku, gdy firma spedycyjna wykonuje czynności określone mianem spedycji właściwej i jest w stanie własnym potencjałem wykonywać czynności przemieszczania oraz czynności dodatkowe, realizuje tzw. spedycję mieszaną. Źródło: <http://pl.wikipedia.org/wiki/Spedycja>.

Według Wikipedii, „spedycja” w obecnym wymiarze jest spedycją gałęziową (opiera się na jednym rodzaju środka przewozowego – głównie jest to spedycja samochodowa) oraz mieszaną (oparta na czynnościach wykonywanych i organizowanych przez spedytora) i jest usługą materialną (odpłatną i dostępną dla wszystkich).

Czy kodeksowy „spedytor” to również pośrednik przy przewozie rzeczy?

Podstawową regulacją prawną dla „działalności spedycyjnej” jest ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. kodeks cywilny (Dz.U. z 1964 r., Nr 16, poz. 93 z późn. zm.). Uregulowania dotyczące spedycji zawarte są w art. art. 794 – 804 kodeksu cywilnego, z których kluczowym dla poruszanych kwestii jest art. 794. ust. 1., stanowi on, że – *przez umowę spedycji spedytor zobowiązuje się za wynagrodzeniem w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa do wysyłania lub odbioru przesyłki albo do dokonania innych usług związanych z jej przewozem.*

Kodeks cywilny nie określa jednak o jakie inne usługi związane z przewozem przesyłki chodzi w art. 794. ust. 1., zatem aby trafnie określić zakres przedmiotowy działalności spedycyjnej należy zerknąć do literatury prawniczej.

Z komentarza do art. 794 k.c. autorstwa Marka Sychowicza (Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania. Tom II, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2011, wydanie X) wynika, że – *Do usług związanych z przewozem należy wiele czynności faktycznych i prawnych, np. sprawdzenie stanu przesyłki, jej opakowanie, zważenie,*

Jerzy Różyk

Ponad 27 lat w branży ubezpieczeniowej (ocena ryzyka, ubezpieczenia, likwidacja szkód), w tym 12 lat w obsłudze podmiotów sektora TSL w zakresie oceny ryzyka, ubezpieczeń i szkód transportowych.

Ukończył wydział inżynierski na WSUiB w Warszawie (techniczna i ekonomiczna diagnostyka ubezpieczeniowa i likwidacja szkód) oraz studia magisterskie na tejże uczelni.

Specjalizuje się w diagnostyce ryzyka transportowego, prawie transportowym, ubezpieczeniach transportowych (OCP i OCS). Jego główną specjalnością są ryzyka kradzieżowe i związane z oszustwami.

Członek Rady Niezależnych Ekspertów Transportu TRANSORA.

sporządzenie dokumentów przewozowych, zawarcie umowy przewozu, dostarczenie przesyłki przewoźnikowi, załatwienie formalności celnych, konwojowanie, przechowanie, składowanie, odbiór przesyłki i inne. Zdaniem Marka Sychowicza – usługi spedycyjne obejmują też fachową pomoc w obsłudze przewozu. Pomoc ta z reguły powinna obejmować także udzielenie porad co do sporządzenia dokumentów handlowych związanych z przewozem w taki sposób, jaki jest niezbędny do uniknięcia trudności w odbiorze przesyłki.

Powyższe wskazuje na znaczne podobieństwa pomiędzy spedycją i pośrednictwem, można zatem zaryzykować stwierdzenie, że zakres przedmiotowy działalności wykonywanej przez spedytora i pośrednika przy przewozie rzeczy jest podobny, jeśli nie taki sam.

Czy pośrednik przy przewozie rzeczy to faktycznie spedytor?

Ponieważ wykonywanie transportu drogowego w zakresie pośrednictwa przy przewozie rzeczy i wykonywanie spedycji są nierozdzielnie związane z działalnością gospodarczą (wynika to z art. 4. ust. 3.lit. b. u.t.d. i art. 794. ust. 1. k.c.), zobaczmy jak te działalności traktują organy rejestrowe.

Dla określania przedmiotu działalności gospodarczej organy rejestrowe stosują Polską Klasyfikację Działalności (PKD), wprowadzoną Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 12 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności, znaną pod nazwą PKD 2007. Dla działalności w zakresie pośrednictwa przy przewozie rzeczy (lub jak kto woli spedycji drogowej) organy rejestrowe stosują podklasy 52.21.Z i/lub 52.29.C. Podklasa 52.21.Z określa ogólnie usługi wspomagające transport lądowy, co nie pomaga w rozstrzygnięciu tej kwestii. Podklasa 52.29.C zaś została opisana bardziej szczegółowo i obejmuje:

- ▶ organizację lub przygotowywanie transportu w imieniu nadawcy ładunku,
- ▶ przyjmowanie przesyłek zbiorowych lub indywidualnych, włącznie z odbiorem i dostarczaniem towarów oraz ich pogrupowaniem,
- ▶ wystawianie i realizowanie dokumentów przewozowych,
- ▶ działalność agentów celnych,
- ▶ działalność agentów spedycji towarowej,
- ▶ działalność związana z obsługą towarową, np. załadunek towaru w tymczasowe opakowania w celu jego ochrony podczas transportu, wyładowywanie, sprawdzanie jakości i ważenie towarów.

Nie można się nie zgodzić z oceną, że podklasa 52.29.C właściwie opisuje przedmiot działalności spedytora, o którym mówi art. 794. ust. 1. k.c. (patrz powyższe komentarze). Skoro więc organy rejestrowe stosują tę podklasę w odniesieniu do podmiotów rozpoczynających działalność w zakresie pośrednictwa przy przewozie rzeczy (o którym mówi art. 4. ust. 3.lit. b. u.t.d.), należy uznać, że z punktu widzenia przepisów dotyczących działalności gospodarczej, znaczenia „spedycja” i „pośrednictwo przy przewozie rzeczy” są tożsame.

Podklasa 52.29.C, oprócz organizacji lub przygotowywania transportu w imieniu nadawcy ładunku, przyjmowania przesyłek włącznie z odbiorem i dostarczaniem towarów oraz innej działalności związanej z obsługą towarową, wyodrębnia jednak działalność agentów spedycji towarowej. PKD 2007 nie precyzuje o jakich agentów chodzi, jednakże z uwagi na to, że agenci lotniczy, morscy i śródlądowi zostali przez PKD sklasyfikowani odrębnie (mają swoje PKD), moim zdaniem w podklasie 52.29.C jest mowa o agentach drogowej spedycji towarowej.

Konotacja do „spedycji” znajdujemy również w PKWiU 2008, gdzie symbol 52.29.12.0 dotyczy „pozostałych usług spedycji towarów”. Symbol 52.29.12.0 za-

warty jest grupie 52.29 „pozostałe usługi wspomagające transport” i podgrupie 52.29.1 „usługi towarowych agencji transportowych”. W podgrupie 52.29.1, oprócz symbolu 52.29.12.0 znajdujemy również symbole: 52.29.19.0 – dotyczy „pozostałych usług towarowych agencji transportowych” i 52.29.20.0 – dotyczy „pozostałych usług wspomagających transport, gdzie indziej niesklasyfikowanych”.

noznaczne z prowadzeniem działalności gospodarczej w zakresie spedycji.

Osobiście nie zgadzam się z poglądem niektórych znawców problematyki transportowej, że pośrednictwo przy przewozie rzeczy dotyczy przewoźników wykonujących przewozy poprzez swoich podwykonawców, czyli tzw. przewoźników umownych. Teoria ta jest z założenia błędna, gdyż w relacjach pomiędzy podmiotami

SPOTKANIA TRANSPORTOWE

**Więcej informacji
na stronie 5**

możliwe w sytuacji, gdyby list przewozowy stanowił jedyną możliwą formę zawarcia umowy przewozu, którą zawierałby przewoźnik faktyczny (podwykonawca owego przewoźnika umownego) z nadawcą (zamawiającym a klientem przewoźnika umownego). W takiej sytuacji przewoźnik umowny nie byłby przewoźnikiem umownym, a nawet nie występowałby w roli przewoźnika – byłby pośrednikiem w przewozie, który zorganizował.

Według mojej oceny, ustawodawca przy zmianie ustawy o transporcie drogowym miał na uwadze przedmiotowy zakres działalności spedycyjnej. A ponieważ – jak wskazuje powyższa analiza – pokrywa się on z zakresem pośrednictwa przy przewozie rzeczy, który nawet pełniej określa specyfikę pracy dzisiejszych spedytorów, termin ten został właściwie użyty w ustawie.

Oczywiście, dzisiejszy pośrednik przy przewozie rzeczy, czy jak kto woli spedytor, bardzo często wstępuje w stosunek umowy przewozu stając się tzw. przewoźnikiem umownym i ponosi odpowiedzialność jak klasyczny przewoźnik. Według mojej oceny ustawodawca świadomie pominął ten aspekt, gdyż wykracza on poza obszar wprowadzanej regulacji prawnej. ◀

Jerzy Różyk
ekspert ds. oceny ryzyka
w transporcie i ubezpieczeń
transportowych
CDS Kancelaria Brokerska
www.cds-odszkodowania.info

W przypadku gdy firma spedycyjna wykonuje czynności określone mianem spedycji właściwej i jest w stanie własnym potencjałem wykonywać czynności przemieszczania oraz czynności dodatkowe, realizuje tzw. spedycję mieszaną.

Można zatem uznać, że „spedycja” jest jedną z usług „wspomagających transport lądowy” i świadczonych przez „towarowe agencje transportowe” lub „pozostałe agencje transportowe”.

Z powyższego wynika, że termin „pośrednictwo przy przewozie rzeczy” ma równorzędne, jeśli nie szersze, znaczenie aniżeli „spedycja”.

Pośrednik przy przewozie rzeczy, czyli jednak spedytor

Zważywszy na znaczne podobieństwa pomiędzy pośrednictwem i spedycją, można postawić wniosek, że zakres przedmiotowy pośrednika przy przewozie rzeczy i spedytora jest podobny, jeśli nie taki sam. Tym samym, wbrew niektórym teoriom można uznać, że prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie pośrednictwa przy przewozie rzeczy w rozumieniu ustawy o transporcie drogowym jest rów-

zewnątrznymi (poza nadawcą i odbiorcą) zachodzi zależność umowna wykonawca-podwykonawca (np. przewoźnik i jego podwykonawca, czyli przewoźnik kolejny, również spedytor i jego podwykonawca, czyli spedytor dalszy, tzw. zastępczy), przy czym odpowiedzialność za działanie lub jego zaniechanie przez swojego podwykonawcę, na zasadzie ryzyka zawsze ponosi wykonawca (zobacz: art. 3 konwencji CMR, art. 5 prawa przewozowego, art. 474 k.c. wz. z art. 738 § 1 k.c.).

Kolejnym argumentem negującym ten pogląd jest to, iż konstrukcja „przewoźnik umowny jako wykonawca umowy” i „przewoźnik faktyczny jako podwykonawca umowy” z założenia wskazuje na umowę (jej przewozowy charakter, co nie ma tutaj większego znaczenia) zawartą przez przewoźnika umownego (wykonawcę) z jego zleceniodawcą (zamawiającym). Przewoźnik umowny nie mógłby w takiej sytuacji pełnić roli pośrednika. To byłoby

Rada Niezależnych Ekspertów Transportu **TRANSORA**

Głównym zadaniem Rady Niezależnych Ekspertów Transportu TRANSORA jest przekazywanie przewoźnikom pełnej i kompleksowej wiedzy eksperckiej z zakresu specjalności poszczególnych jej członków. Ekspersi Rady w ramach prowadzonych przez siebie działalności podejmują w imieniu przewoźników stosowne działania w kierunku ochrony ich interesów.

Rada skupia doświadczonych prawników i diagnostów ryzyka specjalizujących się w prawie transportowym, administracyjnym i cywilnym, w obsłudze roszczeń, szkód oraz ubezpieczeń transportowych, jak również w ocenie ryzyka transportowego.

Więcej informacji na stronie: **www.transora.pl**